

2023-11-30

Fågelinventering och NVI vid Kopparverket 8 med flera i Helsingborg

**: EKOLOGI
GRUPPEN**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställning: Helsingborgs kommun

Framställt av: Ekologigruppen AB

www.ekologigruppen.se

Telefon: 08-525 201 00

Slutversion: 2023-11-30

Uppdragsansvarig: Lars Salomon

Medverkande: Jan Svensson, Arne Holgersson

Rapporten bör citeras: Salomon L. 2023. Fågelinventering och NVI vid Kopparverket 8 med flera i Helsingborg. Ekologigruppen AB.

Intern granskning av rapport: Birgitta Bengtsson, 2023-10-20

Foton: Om inget annat anges: Jan Svensson, Lars Salomon

Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB

Internt projektnummer: 10171

Bild på framsidan: Vy söderut längs vattnet på Kemiras område (naturvärdesobjekt 1).

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Uppdragets mål och syfte	5
Metod	7
Fågelinventering	7
Naturvärdesinventering	8
Resultat	9
Fågelinventering	9
Naturvärdesinventering	18
Naturvårdsarter	27
Lagstiftning för fåglar	28
Artskyddsförordningen	28
Närmiljön & konnektivitet	29
Referenser	33

Bilaga 1. Metod för naturvärdesbedömning

Sammanfattning

Ekologigruppen har på uppdrag av Helsingborgs kommun genomfört en fågelinventering, en naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS-standard samt en bedömning av konnektivitet med naturmiljöer i närheten.

Utredningarna har genomförts inför detaljplanen Kopparverket 8 med flera i Helsingborg. Inventeringsområdet omfattar containerhamnen, industrimark och delar av Kemiras område. Berörda fastigheter är delar av Kopparverket 8, Kopparverket 11, Planteringen 5:1, Planteringen 1:90, Planteringen 1:21 och Zenit 5:1.

Fågelinventeringen - resultat

I samband med inventeringen påträffades 28 fågelarter. Av dessa nyttjar de tre naturvårdsrelevanta arterna gråtrut (VU), havstrut (VU) och svart rödstjärt (NT) området som sin livsmiljö för av häckning (trolig till säkerställd häckning). Båda könen av ejder (EN) har noterats vid samtliga inventeringstillfällen och de har visat intresse för stenskoningen i södra delen av inventeringsområdet varför arten noterats som möjligtvis häckande. De resterande 24 arterna som observerats utgörs antingen av allmänna arter eller naturvårdsrelevanta arter som uteslutande rastat eller passerat och som ej bedöms vara stationära i inventeringsområdet eller dess närhet.

Naturvärdesinventeringen - resultat

Vid fältarbetet har tre objekt med påtagligt naturvärde och fem objekt med visst naturvärde identifierats och urskilts. Objekt med höga eller högsta naturvärde har inte påträffats i området. De förekommande naturmiljöerna består av ruderatmark, gräsmark och igenväxningsmark med en del yngre träd och buskage. Några av de mest nämnvärda naturvårdsarterna som noterats är vittåtel (NT), sexfläckig bastardsvärmare (NT) och mindre blåvinge (NT).

Inledning

Uppdragets mål och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av Helsingborgs kommun genomfört en fågelinventering, en naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS-standard samt en bedömning av konnektivitet med naturmiljöer i närheten.

Utredningarna har genomförts inför detaljplanen Kopparverket 8 med flera i Helsingborg. Inventeringsområdet omfattar containerhamnen, industrimark och delar av Kemiras område. Berörda fastigheter är delar av Kopparverket 8, Kopparverket 11, Planteringen 5:1, Planteringen 1:90, Planteringen 1:21 och Zenit 5:1.

Ansvarig för rapporten har varit Lars Salomon. Medverkande har varit Jan Svensson och Arne Holgersson. Arne Holgersson har en gedigen kompetens kring fågel och har tidigare utfört inventeringar åt Länsstyrelsen i Skåne.

Fältarbetet har genomförts under perioden 21/4 till 13/10 2023, inventeringsarbete kom i gång relativt sent på grund av missgynnsamt väder med hårda vindar i början på säsongen.

Fågelinventering

Fågelinventeringen har genomförts primärt i syfte att identifiera fåglar som häckar i planområdet. Fokus i uppdraget har legat på arter vars nationella, regionala eller lokala bevarandestatus är sådan att särskilda åtgärder kan vara aktuella i samband med en exploatering. Detta omfattar arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, arter som uppvisar en negativ trend och arter med lokalt liten population. Dessa arter benämns i denna rapport som naturvårdsrelevanta arter. Motiv till varför en art bedöms vara naturvårdsrelevant redovisas i resultatdelen, under respektive art.

Enligt information från Kullabygdens ornitologiska förening (KOF) fanns särskilda förutsättningar för följande skyddsvärda arter: svart rödstjärt, backsvala, gråtrut samt ejder.

Syftet har varit att ta fram ett kunskapsunderlag om områdets fågelliv för att kunna beakta ekologiska aspekter i arbetet med framtida utveckling av området. Vidare kan fågelinventeringen ligga till grund för en artskyddsutredning som belyser eventuell påverkan på skyddade fågelarter för tillståndsprövning enligt miljöbalken. En artskyddsutredning kan även ge förslag till skyddsåtgärder som kan tillämpas för att undvika störningar som kan medföra att populationerna av förekommande fågelarter inte kan bibehållas på en tillfredställande nivå.

Naturvärdesinventering

Omfattning och avgränsningar

Detta uppdrag omfattar en naturvärdesinventering (NVI) på fältnivå, enligt SIS-standard (SS 199000:2014). Omfattningen av detta uppdrag redovisas i Tabell 1.

Tabell 1. Omfattning och geografisk avgränsning av detta uppdrag.

Kategori	Ambitionsnivå och tillägg	Geografisk avgränsning
Nivå	Fält	Inventeringsområdet visas i Figur 1.
Detaljeringsgrad	Medel - minsta karterbara enhet 0,1 hektar	

Figur 1. Inventeringsområdets läge i Helsingborg. Områden som undersökts är Containerhamnen, industrimark, banvallar och en del av Kemiras område. Skyddade områden eller värdekärnor saknas i inventeringsområdets omedelbara närhet. Det närmsta området inom denna kategori är det marina naturreservatet Knähaken som ligger ca 500 meter väster om inventeringsområdet (i Öresund). Blå avgränsning utgör det ursprungliga inventeringsområdet. Tillkommande område (under projektets gång) är markerat med rött.

Metod

Fågelinventering

Förarbete

Inför fältarbetet genomfördes ett förarbete med framtagande av fältkartor, upplägg av inventeringsrutter, samt sök i databasen Artportalen från år 2000–2023.

Fältarbete

För att på enklast möjliga sätt täcka in hela området och de arter som förväntas finnas inom området genomfördes sex fältbesök; 21/4, 4/5, 12/5, 26/5, 30/5 samt 5/6. Inventeringsområdet har upp i två delar där den ena delens observationer förts till en punkt i containerhamnen och den andra vid en punkt på Kemiras område (Figur 4). Vid dessa två punkter har alla arter och antal från områden runt omkring registrerats. Arter som påträffats mellan punkter har registrerats på närmast liggande punkt. I fall då det rör sig om rödlistade eller prioriterade arter nämns plats för observation mer specifikt under stycket som beskriver dessa arter mer i detalj.

Vid fältbesöken användes en handburen läsplatta med kartprogram för att registrera fågelobservationer. Vid varje observation av naturvårdsrelevant fågel noterades art och aktivitet (samt eventuellt häckningskriterium).

Artportalen

Ytterligare information om områdets fågelliv har inhämtats från databasen Artportalen som även använts i förberedande syfte. Utsök av data har skett inom ett större område än inventeringsområdet (figur 1) då fynd i Artportalen ofta har relativt dålig geografisk noggrannhet. Analys har gjorts av fyndens relevans inom inventeringsområdet utgående från kommentarer för de enskilda fynden, samt fall relevant häckningsbiotop finns i området.

Avgränsningar

Fokus har i denna inventering legat på så kallade naturvårdsrelevanta arter, det vill säga:

- arter som är rödlistade,
- arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1,
- naturvårdsarter,
- arter som uppvisar en negativ trend,
- arter med lokalt liten population

Det har inte ingått i uppdraget att utreda bevarandestatus, påverkan på fortplantningsområden/viloplatser, eller om artskyddsförordningen är tillämplig i området för påträffade arter.

Osäkerhet i bedömningen

Metodiken har viss grad av osäkerhet, särskilt vad gäller geografisk avgränsning av fortplantningsområden/revir. Ju färre observationer som inventeringen bygger på desto större osäkerhet finns vad gäller den geografiska avgränsningen av fortplantningsområdet/reviret. Inventeringen kom dessutom i gång något senare än planerat på grund av ofördelaktigt väder i början på april. Vi bedömer dock att inventeringen har så god säkerhet att kunskapskravet i miljöbalken uppfylls.

Underlag och fynd från databasen Artportalen har endast i ett fåtal fall tagits i beaktande annat än för planering.

Naturvärdesinventering

I en naturvärdesinventering (NVI) enligt SIS-standard ingår endast kartläggning av områden med värde för biologisk mångfald. Bedömningen beskriver endast det aktuella naturvärdet, historiskt eller potentiellt framtida naturvärde bedöms inte. Inventeringen redovisar och beskriver objekt (avgränsade områden) som har naturvärdesklass 1–4 utifrån en standardiserad skala (Figur 2). Områden med lägre naturvärde redovisas inte närmare.

Figur 2. I en NVI enligt SIS SS 199000:2014 värderas naturområdets betydelse för biologisk mångfald i en tre- eller fyrgradig skala där objekt med klass 1 har högsta naturvärde.

Standarden för naturvärdesinventering har tagits fram av Trafikverket och ledande svenska naturmiljökonsulter, där Ekologigruppen ingått som en av de medverkande. Metoden sammanfattas i Bilaga 1 och beskrivs i detalj i SIS rapport (SS 199000:2014). Bedömningen utgår från områdets biotopvärden och vilka arter som utnyttjar det. Fältinventeringen (NVI) utfördes av Lars Salomon och Jan Svensson som besökt området under ett flertal olika tillfällen under våren, sommaren och hösten 2023. Fynd från Artportalen har i vissa fall bidragit till bedömningarna, dock främst av kringområden i samband med konnektivitetsanalys.

Fältarbete

Större delen av naturvärdesinventeringen genomfördes samtidigt som de tre sista dagarna för fågelinventeringen; 6/5, 30/5 och 5/6. De tillkommande ytorna öster om det ursprungliga inventeringsområdet fältbesöktes 13/10.

Vid fältbesöken användes en handburen läsplatta med kartprogram för att registrera arter.

Osäkerhet i bedömningen

Artvärden är framför allt bedömda från förekomster av kärlväxter, insekter och fåglar. Naturvärdesinventeringen bedöms som säker för objekt 1, 2, 3, 5, 7, 8 eftersom både art- och biotopvärden bedöms som säkra, och för att naturvårdsarter inom flera av de viktigaste artgrupperna för den förekommande naturtypen har kunnat inventeras. Objekt 4 och 6 har bedömts genom stängslet (stående utanför Kemiras område). Även om det är kort avstånd och många arter har kunnat identifieras går det inte att bortse från att, för objektens artvärden, avgörande, småväxta arter eller dolda förekomster kan ha missats. Därför är bedömningarna på dessa två objekt att betrakta som preliminära.

Det bör dock nämnas att besök i området som omfattats av naturvärdesinventering krävt säkerhetsutrustning inkl. hjälm, glasögon och skyddskläder vilket även detta försvårat fältarbetet väsentligt.

Resultat

Fågelinventering

I samband med inventeringen påträffades 28 fågelarter. Av dessa nyttjar de tre naturvårdsrelevanta arterna gråtrut (VU), havstrut (VU) och svart rödstjärt (NT) området som sin livsmiljö för av häckning (trolig till säkerställd). Båda könen av ejder (EN) har noterats vid samtliga inventeringstillfällen och de har visat intresse för stenskoningen i södra delen av inventeringsområdet varför arten noterats som möjligtvis häckande. De resterande 24 arterna som observerats utgörs antingen av allmänna arter eller naturvårdsrelevanta arter som uteslutande rastat eller passerat och som ej bedöms vara stationära i inventeringsområdet eller dess närhet.

Backsvala som var en av fokusarterna på grund av häckning i liknande miljöer i Helsingborg har inte observerats vid något av fältbesöken.

Utsök har även gjorts på Artportalen men inga tidigare fynd av häckande, naturvårdsintressanta arter har från denna källa har med säkerhet kunnat härledas till inventeringsområdet. Anledningen är att alla rapporterade fynd i området loggas på en fågellokal väster om inventeringsområdet, med en noggrannhet på 865 meter. Denna fågellokal i Artportalen innefattar stora ytor även norrut vilket försvårar härledande av fynd till specifika områden.

De naturvårdsrelevanta arterna är markerade med fetstil i tabell 1 där också förekomst i området beskrivs. Inventeringspunkterna illustreras sedan i figur 2. De vanligt förekommande arter som påträffades under inventeringen redovisas även i tabell 1. De förkortningar som används i texterna nedan är FD=fågeln är markerad med B i fågeldirektivets bilaga 1, samt rödlistekategorier: NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, LC=livskraftig.

Naturtyper och fågelbiotoper i området

Inventeringsområdet består av detaljplaneområdet Kopparverket 8 med flera.

Området utgörs av hamnmiljö med olika typer av verksamheter (Figur 3). Inom inventeringsområdet finns hamnbassänger, kajer, hårdgjorda ytor, en sträcka med stenskonning, industribyggnader samt också grönytor i form av ruderatmark, gräsmark och igenväxningsmark (Figur 4). För mer information kring grönyterna se resultatdelen för naturvärdesinventeringen.

Figur 3. Vy norrut genom delar av inventeringsområdet. I bakgrunden skymtar Lantmännens silo

Figur 4. Igenväxningsmark och gräsmark i inventeringsområdets södra delar.

Fågelarter som behandlas i inventeringen

Rödlistade arter

Den svenska rödlistan utarbetas av Artdatabanken. Rödlistan uppdateras vart femte år och den senaste rödlistan gavs ut 2020. Rödlistan i sig innebär inget skydd utan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sex rödlistningskategorier: (RE) nationellt utdöd, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) nära hotad, (DD) kunskapsbrist. Arter utan känd minskning eller negativ påverkan och med tillräckligt stor population klassas som livskraftiga (LC).

Fågelarter markerade med B i bilaga 1 till artskyddsförordningen

Här listas arter som omfattas av fågelarter som ingår i fågeldirektivets bilaga 1. För dessa arter ska respektive medlemsstat upprätta skyddade livsmiljöer. Fågeldirektivet (rådets direktiv 79/409/EEG) omfattar alla vilda fågelarter som förekommer naturligt inom EU och gäller för fåglar samt deras ägg, bon och livsmiljöer. Syftet är att återskapa arternas populationer på en nivå "som svarar mot ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov". Det ska ske genom åtgärder riktade mot arterna och deras livsmiljöer (Naturvårdsverket 2009).

Fågelarter med liten lokal population

Här innefattas arter som lokalt har en liten population men som inte är rödlistade då de är förhållandevis vanliga i ett nationellt perspektiv.

Fågelarter som uppvisar en negativ trend

Innefattar arter med tydligt negativ trend som är statistiskt säkerställd under en flerårig period, men som inte fångats upp i någon rödlisteklassning.

Tidigare rödlistade fågelarter

De tidigare rödlistade arter som omfattas är de arter där populationen inte minskar men där denna stabiliserats på en lägre nivå (minst <-25%) på grund av habitatförändringar i Sverige. Arter som återgått till en tillfredställande nivå omfattas ej.

Noterade naturvårdsrelevanta arter

På följande sidor följer kortare beskrivningar av de påträffade arternas ekologi, status/trend och förekomst i området. För arterna som redovisas i detalj här är bedömningen att de har fortplantningsområde eller revir inom inventeringsområdet. En komplett lista över samtliga fåglar finns i tabell 2 och en illustration av inventerade punkter finns i figur 5.

Under rubriken status och trend motiveras varför en art har bedömts vara naturvårdsrelevant och alltså omfattats av en mer noggrann utredning. Naturvårdsrelevanta arter (faktaruta sidan 10) omfattar arter som är rödlistade, arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1, naturvårdsarter, arter som uppvisar en negativ trend, samt arter med lokalt liten population. Information om arternas ekologi och populationsutveckling har inhämtats från Artfakta (ArtDatabanken 2023), om status och trender från Sveriges fåglar (Wirdheim 2022), Övervakning av fåglarnas populationsutveckling (Green m. fl. 2021) och från Rödlistan 2020. Information om fågelarters förekomst i inventeringsområdet har inhämtats från databasen Artportalen (sökning 2000–2023).

Figur 5. Inventeringsområdet samt uppdelningen (punkt 1 och punkt 2). Vid dessa två punkter har alla arter och antal från områden runt omkring registrerats. Arter som påträffats mellan punkter har registrerats på närmast liggande punkt. Då det rör sig om rödlistade eller prioriterade arter nämns plats för observation mer specifikt under stycket som beskriver dessa arter mer i detalj.

Tabell 2. Tabellen redovisar fåglar som noterades vid inventeringen. FD=Arten är markerad med B i fågeldirektivets bilaga 1. Prioriterad=arten är prioriterad enligt skogsvårdslagen. RK=Rödlistekategorier; NT=nära hotad, VU=sårbar, EN=starkt hotad, CR=akut hotad, LC=livskraftig, NA=ej tillämplig. Arter med fetstil är naturvårdsrelevanta fåglar som med säkerställd eller sannolik häckning i eller i anslutning till inventeringsområdet.

Art	RK	Förekomst/häckningsstatus	Punkt/område
Blåmes	LC	Troligtvis häckande i närheten, många observationer	1
Bofink	LC	Födosökande	1
Ejder	EN	Möjlig men ej säkerställd häckning trots många observationer av både hanar & honor i vattnet och vid stenskoning. Arten noterades vid alla besökstillfällen.	1, 2
Fiskmås	LC	Säkerställd häckning	1, 2
Gransångare	LC	Födosök, sång	1
Gråtrut	VU	Säkerställd häckning	1, 2
Gräsand	LC	Födosökande	1, 2
Havstrut	VU	Trolig häckning	1, 2
Hämling	LC	Sång, födosök. Trolig häckning vid Kemira	1, 2
Kaja	LC	Födosök	1, 2
Gråkråka	NT	Födosök	1, 2
Lövsångare	LC	Sång, möjlig häckning	1
Ringduva	LC	Födosök	1, 2
Rödhake	LC	Födosök	1
Rödstjärt	LC	Sång, möjlig häckning	1
Skata	LC	Säkerställd häckning vid Kemira	1, 2
Skrattmås	NT	Födosök, förbiflygande	1, 2
Sparvhök	LC	Förbiflygande	2
Stenskvätta	LC	Säkerställd häckning	1, 2
Storskarv	LC	Födosökande	1, 2
Strandskata	NT	Förbiflygande, rastande	1, 2
Svart rödstjärt	NT	Trolig häckning (par i lämplig häckbiotop, sannolikt bo-besök)	2
Sädesärla	LC	Födosökande	1, 2
Talgoxe	LC	Sång (ett tillfälle), möjlig häckning	1
Tamduva	NA	Födosökande	2
Tornfalk	LC	Födosökande	1
Ängspiplärka	LC	Vilande, födosökande	1
Ärtsångare	NT	Sång (ett tillfälle), möjlig häckning	1

Ejder (EN)

Beskrivning och ekologi

Sveriges största dykand med en vikt varierande mellan 1,5–2,5 kg (Figur 6). Den karaktäriseras av en ganska kort hals, ett stort huvud och en kraftig, lång kilformad näbb. Ejderhanen i praktdräkt (guding) är övervägande vit med svarta kroppssidor och buk. Huvudet är vitt med en svart hjässa och grön nacke. Ejderhanar i eklipsdräkt (juni-sept.) och yngre hanar har en blandning av vita, svarta och bruna fjädrar i oregelbunden fördelning över kroppen (kan uppfattas som "smutsiga"). Honor (åda) och ungfåglar är enhetligt bruna med mörk tvärvattring. Större delen av de svenska ejdrarna övervintrar i de relativt grunda områdena i de danska farvatten. I något mindre antal återfinns de i södra Östersjön, på svenska västkusten och i Vadehavet. Dessutom övervintrar åtminstone en viss andel av norrlandskustens ejdrar längs norska Atlantkusten efter att ha flyttat över den skandinaviska fjällkedjan. Tidig vår, primärt under en koncentrerad period i början av april, flyttar ejdrarna till sina häckningsområden. Parningar sker från slutet av februari till början av maj. Så fort paren kommer till sina häckningsplatser söker honan en boplat, företrädesvis på öar, allt från små skär och kala kobbar till medelstora skogklädda öar. Stora öar, liksom halvöar och strandängar, med förekomst av fyrfota rovdjur undviks. Under senare år har även ett skifte i boplatssvalet kunna registreras genom att mindre skogklädda öar och kala öar övergivits som häckningsplats. Boet byggs av allehanda tillgängligt material som t.ex. gräs och tång och ligger på marken i en skrev, under en buske, i högt gräs, höga örter eller på tångbankar. (ArtDatabanken 2023).

Status/trend

Arten bedömdes som NT 2010 och VU 2015 men den starkt minskande populationen under senare tid medför att den nu rödlistas som EN. Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser kvalitén på artens habitat och antalet reproduktiva individer (bl.a. försämrad reproduktion). Ejderpopulationen fortsätter att minska. Senaste 12 årsperioden har ejder minskat med 60%. Minskningstakten har uppgått till 65 (50–80) % under de senaste 24 åren. Arten ökade kraftigt i antal fram till mitten av 1990-talet. Minskningstakten är likartad i Finland. Under de kommande 24 åren förväntas minskningstakten uppgå till 40 (30–50) %. Under en tidsperiod om 24 år, som sträcker sig både bakåt och framåt i tiden, så bedöms minskningstakten uppgå till 40 (30–50) %. Bedömningen baseras på direkt observation (lokala inventeringar), ett för arten lämpligt abundansindex, minskad geografisk utbredning och/eller försämrad habitatkvalitet och negativ påverkan. Beroende på vilka av de skattade värdena som används varierar bedömningen från Starkt hotad (EN) till Akut hotad (CR). Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin Starkt hotad (EN). Minskningstakten överstiger gränsvärdet för Starkt hotad (EN) enligt A-kriteriet. (A2abce). (ArtDatabanken 2023).

Förekomst i området

Ett flertal ejdrar (både honor och hanar) har observerats i och kring hamnbassängen vid samtliga besökstillfällen. De har uppvisat särskilt intresse för området kring stenskoningen i södra delen av inventeringsområdet. Därför kategoriseras den som möjligtvis häckande.

Figur 6. Simmande ejder, två hanar (gudingar) och en hona (åda). Bilden är inte från inventeringsområdet.

Gråtrut (VU)

Beskrivning och ekologi

Gråtruten är en stor måsfågel - längd närmare 60 cm och vingspann 125–150 cm (Figur 7). Den gamla fågeln påminner om en stor upplaga av fiskmås - vitt huvud, hals, bröst, buk och stjärt med ljusgrå rygg och vingovansida. Vingspetsarna är tecknade i svart och vitt. Näbben är kraftig, gulfärgad och med en röd fläck nära undernäbbens spets. De riktigt unga trutarna har en över lag mörk dräkt bestående av bruna, grå och beige fjädrar samt har en mörk näbb. Varje år byter fågeln ut sina fjädrar mot nya (ruggning). Detta medför en med åren allt ljusare och "renare" fjäderdräkt. Under fågelns fjärde levnadsår anläggs slutligen den adulta dräkten.

I Sverige häckar gråtruten allmänt längs alla våra kuster och skärgårdsområden. Den häckar även vid sjöar och vid större vattendrag i inlandet, lokalt ganska allmänt i Götaland och Svealand men med en mer gles förekomst i Norrland upp till södra Lappland och Västerbotten. (ArtDatabanken 2023).

Status/trend

Antalet reproduktiva individer överstiger gränsvärdet för rödlistning. Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser kvalitén på artens habitat (sämre överlevnad pga minskad födotillgång på soptippar) och antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 60 (72–56) % under de senaste 30 åren. Bedömningen baseras på direkt observation (skärgårdsinventeringar), minskad geografisk utbredning och/eller försämrad habitatkvalitet (minskad eller utebliven föda från soptippar och fiske), faktisk eller potentiell exploatering av arten (avskjutning) och negativ påverkan (tiaminbrist, predation från mink). De skattade värdena som bedömningen baserar sig på ligger alla inom intervallet för kategorin Starkt hotad (EN). Minskningstakten överstiger gränsvärdet för Starkt hotad (EN) enligt A-kriteriet. Eftersom det finns möjlighet att arten kan invandra från kringliggande länder bedöms utdöenderisken vara lägre än vad övriga tillgängliga data antyder. Därför har rödlistningskategorin justerats från EN till VU. Nedgraderingen

motiveras av en positiv populationstrend i Danmarks närområden. Den negativa populationstrenden i Sverige tenderar dessutom att plana ut. (A2acde). (ArtDatabanken 2023).

Förekomst i området

Säkerställd häckning (sedda ungar) i norra delen av inventeringsområdet på belysningsstolpar och industribyggnader.

Figur 7. Flygande gråtrut (bilden är inte från inventeringsområdet).

Havstrut (VU)

Beskrivning och ekologi

Gråtruten är en stor måsfågel - längd mellan 64–78 cm och ett vingspann på upp till 170 cm. Arten häckar sparsamt utmed Sveriges kuster och i vissa större insjöar. Oftast sker häckning i enstaka par men lokalt även i kolonier, primärt på öar och skär.

Status/trend

Arten har bedömts som LC vid tidigare rödlistningstillfällen men minskningstakten de senaste 30 åren medför nu att kriterierna för VU blir uppfyllda. Antalet reproduktiva individer skattas till 16000 (13000-20600). Utbredningsområdets storlek (EOO) och förekomstarean (AOO) överskrider gränsvärdena för rödlistning. En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Minskningen avser antalet reproduktiva individer. Minskningstakten har uppgått till 67 (78–47) % under de senaste 30 åren. Bedömningen baseras på direkt observation. Beroende på vilka av de skattade värdena som används varierar bedömningen från Starkt hotad (EN) till Sårbar (VU). Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin Starkt hotad (EN). Minskningstakten överstiger gränsvärdet för Starkt hotad (EN) enligt A-kriteriet. Eftersom det finns möjlighet att arten kan invandra från kringliggande länder bedöms utdöenderisken vara lägre än vad övriga tillgängliga data antyder. Därför har rödlistningskategorin justerats från EN till VU. (A2a) (ArtDatabanken 2023).

Förekomst i området

Parning och parningsceremonier har observerats i hamnområdet i den norra delen av inventeringsområdet varför den bedöms som troligtvis häckande.

Svart rödstjärt (NT)

Ekologi

En mindre småfågel, i form och storlek lik den vanliga rödstjärten. Roströd stjärt likt rödstjärt, som den annars skils från på färgteckningen: hos utfärgad hane i stort sett enfärgat skiffergrå kropp med svart ansikte, haka och bröst, mörka vingar med ljus vingpanel. Hanar i sin första sommardräkt, honor och ungfåglar är i stort sett enfärgat brungrå. Sången är genomträngande och hörs även genom buller från trafik och fläktar.

Häckningsmiljön i Sverige är företrädesvis i industriområden, bangårdar, hamnar eller liknande. Den häckar också ofta på ”industrilokaler” på landsbygden, som större grustäkter och stenbrott. En miljö som uppmärksammas under senare år som häckningsplats för svart rödstjärt är större lantbruk. Enligt studier i bl.a. Göteborg och Varberg finns det i bra revir både byggnader (gärna stora och höga) och en hög andel öppna, ogräsbevuxna ruderatmarker. Upplag av t.ex. järnskrot, virke eller liknande är starkt positivt. Byggnaderna används som sångplats men också vid födosök och ofta som häckningsplatser, medan ruderatmarkerna är viktiga födosöksplatser särskilt under perioden när ungarna matas. Revirhävdande hanar kan också förekomma mitt inne i städer, i höghuskomplex eller vid kyrkor. Häckning sker däremot sällan om det inte finns rikligt med ruderatmarker med helst kortvuxen eller gles ogräsvegetation. På kontinenten och särskilt i södra Europa är svart rödstjärt en bergsfågel, som häckar i klippor och rasmarker. I Sverige är sådana naturligt häckande par mycket sällsynta, men häckningar har skett vid Hovs hallar i Skåne och den förekommer inte sällan i bergtäkter eller stenbrott. Arten tar mindre och medelstora insekter både på marken och från till exempel väggar och tak på byggnader. Även bär och ibland frön kan ingå i dieten. Boet byggs i ett skrymsle eller på en nisch, till exempel i upplag, skrotbilar, ventilationstrummor och liknande. Det placeras oftast lågt, men undantag förekommer. Det är inte heller ovanligt att det läggs inomhus i magasin, maskinhallar och liknande. (ArtDatabanken 2023)

Status/trend

Antalet reproduktiva individer skattas till 1200 (800–1600). Utbredningsområdets storlek (EOO) överskrider gränsvärdet för rödlistning. Förekomstarean (AOO) skattas till 2400 km². Det finns inga tecken på betydande populationsförändring. Beståndet har ökat med 5–45 % de senaste 30 åren men har varit stabilt de senaste 10 åren. Beroende på vilka av de skattade värdena som används varierar bedömningen från Nära hotad (NT) till Sårbar (VU). Baserat på de troligaste värdena hamnar arten i kategorin Nära hotad (NT). Antalet individer bedöms överstiga gränsvärdet för Sårbar (VU) enligt D-kriteriet. (D1). (ArtDatabanken 2023)

Förekomst i området

Ett par av arten har vid flertalet tillfällen observerats i norra delen av inventeringsområdet som utgör en lämplig häckbiotop. De har även observerats besöka en lämplig boplats (skjul/förråd med skrot, SO Lantmännens silo).

Naturvärdesinventering

Tre objekt med påtagligt naturvärde och fem objekt med visst naturvärde har identifierats och urskilts (Figur 8). Objekt med höga eller högsta naturvärde har inte påträffats i området. Nedan presenteras resultatet av naturvärdesinventeringen.

Figur 8. Naturvärdesobjektens läge i inventeringsområdet. Tre objekt med påtagligt naturvärde (orange) och fem objekt med visst naturvärde (gult) har urskilts. Blå linje avgränsar det ursprungliga inventeringsområdet och röd linje utgör ytor som tillkommit under projektets gång.

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

I inventeringsområdet har ett objekt med påtagligt naturvärde (klass 3) påträffats (Figur 8). Totalt täcker värdeklassen en yta på 4,6 ha.

Mer om värdeklass påtagligt naturvärde – Naturvärdesklass 3

I denna klass behöver inte varje enskilt objekt vara av betydelse för biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå. Däremot bedöms objekten vara av särskild betydelse för att den totala arealen av sådana områden ska kunna bibehållas och deras ekologiska kvalitet upprätthållas eller förbättras (se SS 199000:2014). Ekologigruppen tolkar det som att objekt i denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på kommunal nivå och kan vara av betydelse för en sammanhängande grön infrastruktur.

Objekt 1 är ett stort objekt mellan stenskoningen längs Öresundskusten och en stor industribyggnad på Helsingborg Kopparverket 11 (Figur 8, 9, 10). Miljön utgörs primärt av torr gräsmark, igenväxningsmark och ruderatmark. Trädsiktet i ytorna med igenväxningsmark hyser främst unga träd av björk och enstaka tallar. I Busksiktet finns en del lövsly samt vresros, syren och havtorn.

Fältsiktet är artrikt, bitvis blomrikt med ett flertal naturvårdsarter (knutna till kust & gräsmark) såsom vårtåtel, strandkål, strandkrypa, saltarv, luddlosta, käringtand, gulkämpar, och prästkrage. Det finns även en del blomsterlupin.

De blomrika markerna med sand & grusblottor samt läande buskage och träd utgör en lämplig miljö för en rik insektsfauna och det har vid fältbesöken noterats flertalet arter fjärilar och solitärbin. Bland annat sexfläckig bastardsvärmare (NT) och mindre blåvinge (NT).

Yta: 4,1 ha.

Naturtyp: gräsmark, ruderatmark, igenväxningsmark.

Naturvårdsarter (samtliga noterade, inkl. fågel): strandbeta, strandkål, sexfläckig bastardsvärmare (NT), mindre blåvinge (NT), vårtåtel, strandkrypa, saltarv, prästkrage, luddlosta, käringtand, gulkämpar, ängssyra, gul fetknopp, gråfibbla, hämpling, ärtsångare (NT).

Invasiva främmande arter: vresros, blomsterlupin.

Strukturer: sand och grusblottor (tämligen allmänt). Blomrikedom. Täta buskage med blommande och bärande arter.

Naturvärdesklass: objektet bedöms ha ett påtagligt artvärde och visst biotopvärde vilket i detta fall ger ett påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3). De blomrika ytorna och sand/grusblottor utgör lämpliga miljöer för grävande solitärbin och det är sannolikt att det går att hitta ytterligare naturvårdsarter bland insekterna.

Tidigare en del av Öresund som successivt fyllts ut med landmassor i mitten på förra seklet.

Figur 9. Objekt 1 – Vy norrut genom delar av objektet.

Figur 10. Objekt 1 – Vy västerut mot Öresund & Danmark från höjden i den södra delen av objektet.

Objekt 3 består av en remsa med torr gräsmark med en stor blomrikedom bestående av arter som blåmunkar, gul fetknopp, sandvita, liten blåklocka, renfana, stånds, nattljus m.fl. Sandblottor finns främst i den västra delen. Markskiktet är bitvis välutvecklat med olika renlavar och mossor.

Rikligt med insekter vid besök under juni. Bland annat mindre blåvinge (NT) och bivarg.

Yta: 0,12 ha.

Naturtyp: torr gräsmark, vägkant.

Naturvårdsarter: mindre blåvinge (NT), bivarg, fältmalört, blåmunkar, vårtåtel, gul fetknopp, liten blåklocka, ullört.

Invasiva främmande arter: -

Strukturer: sand och grusblottor. Blomrikedom.

Naturvärdesklass: objektet bedöms ha ett visst biotopvärde och ett visst artvärde vilket i detta fall resulterar i ett påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3). En del av insekterna som påträffades i objektet härrör sannolikt från områden strax norr om, innanför inhägnat område där det finns blomrik ruderatmark & rikligt med sandblottor. Historisk en del av ett större sammanhängande dynlandskap (så sent som 1940).

Figur 11. Objekt 3 – Vy österut från den västra delen av objektet. Bilden är tagen i mitten på oktober 2023 men på grund av en lång och mild säsong fanns vid besöket fortfarande blommande blåmunkar, renfana och sandvita. I bild syns bl.a. fältmalört och borstståtel.

Objekt 5 utgörs av torr ruderatmark, gräsmark och grusig banvall. Ytan sträcker sig några hundra meter utmed det kommunala järnvägsspåret utanför Kemiras område. Objektet hyser allmänt med grus- och sandblottor. Även i en västvänd sluttning i den östra delen där det finns goda förutsättningar för grävande insekter.

Hela sträckan har en artrik kärlväxtflora med arter som vittåtel (NT), vårtåtel (bitvis mkt rikligt), borsttåtel, blåeld, blåmunkar, stånds, käringtand m.fl. Markskiktet är välutvecklat och tämligen artrikt med en hel del lavar och mossor. Bl.a. olika arter renlavar, filtlavar och liten neonmossa.

Yta: 0,38 ha.

Naturtyp: torr gräsmark, spårrområde, ruderatmark.

Naturvårdsarter: vittåtel (NT), borsttåtel, vårtåtel, liten neonmossa, ullört, ljung, liten blåklocka, gul fetknopp, flockfibbla, blåmunkar, stånds, käringtand, krypvide, blåeld, bergsyra.

Invasiva främmande arter: -

Strukturer: sand och grusblottor. Blomrikedom.

Naturvärdesklass: objektet bedöms ha ett visst biotopvärde och ett påtagligt artvärde vilket i detta fall resulterar i ett påtagligt naturvärde (naturvärdesklass 3). Det finns sannolikt en del naturvårdsarter även i den lägre faunan (som inte har inventerats på grund av tiden för besöket i oktober). Historisk en del av ett större sammanhängande dynlandskap (så sent som 1940).

Figur 12. Sand- och grusblottor i den östra delen av objekt 5.

Visst naturvärde – naturvärdesklass 4

I inventeringsområdet har ett objekt med visst naturvärde (klass 4) påträffats (Figur 3). Totalt täcker värdeklassen en yta på 3,4 ha.

Mer om värdeklass visst naturvärde – Naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå. Däremot är objekten i värdeklassen av betydelse för att stärka den gröna infrastrukturen och därigenom se till att den ekologiska kvaliteten på intilliggande objekt med högre värden upprätthålls. Ekologigruppen tolkar det som att denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på lokal nivå. Objekt inom denna värdeklass kan vara av betydelse för att populationerna av vanliga arter ska fortsätta att vara vanliga.

Objekt 2 består av gräsmark och igenväxningsmark (Figur 13). Bland träd och buskar förekommer björk, oxel, sälg, hägg, tall, hagtorn, rosor, vresros och havtorn. Gräsmarken hyser en viss blomrikedom med bland annat prästkraze, rölrika, vildmorot, tistlar och gul fetknopp.

Yta: 0,91 ha.

Naturtyp: gräsmark, igenväxningsmark.

Naturvårdsarter: prästkraze, vårtåtel, luddlosta, blåmunkar.

Invasiva främmande arter: vresros.

Strukturer: täta buskage med blommande och bärande arter. Viss blomrikedom. Sparsamt med sandblottor.

Naturvärdesklass: objektet bedöms ha ett obetydligt artvärde och ett visst biotopvärde vilket sammantaget ger ett visst naturvärde (naturvärdesklass 4). Små partier med sandblottor och renlavar förekommer i den östra delen längs vägen samt innanför stängslet på Kemiras område. Där växer bl.a. blåmunkar, vårtåtel och borsttåtel. Dessa ytor är dock för små att de påverkar bedömningen av objektet som helhet.

Historisk en del av ett större sammanhängande dynlandskap (så sent som 1940).

Figur 13. Objekt 2 – Gräsmark och buskage med blommande och bärande arter.

Objekt 4 är en yta som ligger inne på Kemiras område och som därför enbart har bedömts översiktligt. Objektet består av gräsmark, buskmark och ett järnvägsspår (banvall). Spårområdet är välskött / vålanvänt varför det är sparsamt med vegetation just där. Övriga ytor har ett relativt högväxt, gräsdominerat fältskikt med bl.a. knylhavre, renfana, stånds, mjölke och brännässlor. Buskskiktet hyser blommande och bärande arter som rosor och hagtornar. I trädsiktet dominerar tall och björk.

Yta: 0,52 ha.

Naturtyp: gräsmark, igenväxningsmark, buskmark.

Naturvårdsarter: stånds

Invasiva främmande arter: vresros

Strukturer: täta buskage med blommande och bärande arter. Viss blomrikedom. Sparsamt med sandblottor.

Naturvärdesklass (preliminär bedömning): objektet bedöms ha ett obetydligt artvärde och ett visst biotopvärde vilket sammantaget ger ett visst naturvärde (naturvärdesklass 4). Små partier med sandblottor och renlavar förekommer i den östra delen längs vägen samt innanför stängslet på Kemiras område. Där växer bl.a. blåmunkar, vårtåtel och borsttåtel. Dessa ytor är dock för små att de påverkar bedömningen av objektet som helhet. bedöms ha ett visst biotopvärde och ett obetydligt artvärde vilket ger ett visst naturvärde. Det finns en viss blomrikedom och livsmiljöer för bl.a. insekter och fåglar. Bedömningen är att betrakta som preliminär eftersom området har inventerats genom stängslet.

Historisk en del av ett större sammanhängande dynlandskap (så sent som 1940).

Objekt 6 utgörs av ett tämligen rensat (välskött) spårområde som dock hyser en viss blomrikedom med bland annat renfana, nattljus, blåeld och liten blåklocka. I kanterna finns även en del buskage och mindre träd.

Yta: 0,69 ha.

Naturtyp: spårområde, ruderatmark

Naturvårdsarter: -.

Strukturer: viss blomrikedom, sand- och grusblottor

Naturvärdesklass (preliminär bedömning): bedöms ha ett visst biotopvärde och ett obetydligt artvärde vilket ger ett visst naturvärde. Bedömningen är att betrakta som preliminär eftersom området har inventerats genom stängslet.

Historisk en del av ett större sammanhängande dynlandskap (så sent som 1940).

Objekt 7 består av en smal yta mellan Industrigatan och Kemiras område. Miljön innefattar ett järnvägsspår och en trädrida som domineras av löv och ädellöv. Trädsiktet består av skogsek, bok, rödek, björk, skogslönn, tysklönn, hägg, oxel och tall. Busksiktet är tämligen välutvecklat och bitvis tätt med bland annat blommande och bärande arter som vresros, hagtorn och slån vilka utgör födosöks- och livsmiljöer åt småfåglar. Ytan längs spåret hålls kortklippt och hyser en relativt blomfattig flora. Bland noterade arter kan nämnas vårtåtel, käringtand och stånds.

Yta: 0,51 ha.

Naturtyp: skog och träd, gräsmark, spårområde.

Naturvårdsarter: vårtåtel, käringtand, stånds.

Invasiva främmande arter: vresros.

Strukturer: täta buskage med blommande och bärande arter. Viss blomrikedom. Sparsamt med sandblottor.

Naturvärdesklass: objektet bedöms ha ett visst biotopvärde och ett obetydligt artvärde vilket resulterar i ett visst naturvärde.

Historisk en del av ett större sammanhängande dynlandskap med spridda tallar (så sent som 1940).

Figur 14. En trädrida och järnvägsspår med klippta kanter utgör objekt 7. Industrigatan ses till höger i bild. Gräsyten ser något trist ut i oktober och det är mer blomrikt under sommarhalvåret.

Objekt 8 består av en talldominerad skog på dyner mellan spårområdet och Industrigatan. Utöver tall hyser trädsiktet även skogsek, rödek och björk. Över lag är trädsiktet ungt men enstaka träd mellan 80–100 år förekommer. Historiska kartor visar dock att ett uppväxt, tämligen glest trädsikt fanns redan 1940.

Busksiktet är välutvecklat med bland annat björnbär, vildkaprifol, rosor och uppslag av förekommande lövträd. Fältsiktet är gräsdominerat med inslag av blommande arter som ljung, flockfibbla, renfana och liten blåkllocka.

Död ved förekommer tämligen allmänt till allmänt i form av torrträd och lågor av både triviallöf och tall.

Yta: 0,75 ha.

Naturtyp: skog och träd, tallskog.

Naturvårdsarter: -

Invasiva främmande arter: vresros

Strukturer: täta buskage, dyner, sparsamt med sandblottor, tämligen allmänt till allmänt med död ved (stående och liggande av tall och triviallöf), brynmiljöer.

Naturvärdesklass: objektet bedöms ha ett visst biotopvärde och ett obetydligt artvärde vilket resulterar i ett visst naturvärde. Det är av betydelse för områdets fåglar och vid besöket under oktober 2023 noterades arter som större hackspett (två individer), talgoxe och födosökande korsnäbbar.

Historisk en del av ett större sammanhängande dynlandskap (så sent som 1940).

Figur 15. Tallskog med stort inslag av triviallöf i objekt 8.

Naturvårdsarter

En naturvårdsart är en art med specifika krav på sin miljö. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns naturvärden i ett område och att det kan finnas flera sällsynta och/eller rödlistade arter.

Förekomster av påträffade skyddade arter, rödlistade arter, samt arter med visst till mycket högt indikatorvärde finns listade i Tabell 3. Övriga arter listas under respektive objekt.

Mer om naturvårdsarter

Naturvårdsarter är utpekade av myndigheter i olika inventeringar och sammanhang. De sammanfattas av Artdatabanken SLU i rapporten "Naturvårdsarter" (Hallingbäck 2013). Exempel på naturvårdsarter är rödlistade arter, fridlysta arter, Skogsstyrelsens signalarter, Jordbruksverkets ångs- och betesmarksarter och Ekologi-gruppens egna naturvårdsarter.

Naturvårdsarterna är olika bra på att indikera naturvärde. Ekologigruppen delar in dem i olika kategorier (indikatorvärde) med klasserna mycket högt, högt, visst och ringa, beroende på miljökrav och sällsynthet.

Tabell 3. Funna naturvårdsarter i området. Tabellen innefattar skyddade arter, rödlistade arter, typiska arter och indikatorarter med visst-mycket högt indikatorvärde. Kolumnen Skydd anger vilka paragrafer i artskyddsförordningen (ASF) som skyddar arten och R.K anger rödlistningskategori enligt följande: NT - nära hotad, VU - sårbar, EN - starkt hotad, CR - akut hotad, DD - kunskapsbrist. Tabellen är sorterad så att skyddade arter listas först, därefter rödlistade arter, samt sist övriga naturvårdsarter sorterade efter indikatorvärde.

Svenskt namn	Skydd ASF / R.K	Indikatorvärde	Förekomst	Källa
Hämpling	4 §	Visst	Objekt 1	Ekologigruppen 2023
Ärtsångare	6 §, NT	Visst	Objekt 1	Ekologigruppen 2023
Borsttåtel	-	Mycket högt	Objekt 3, 5	Ekologigruppen 2023
Vittåtel	NT	Mycket högt	Objekt 5	Ekologigruppen 2023
Bivarg	-	Högt	Objekt 3	Ekologigruppen 2023
Strandbeta	-	Högt	Objekt 1	Ekologigruppen 2023
Strandkål	-	Högt	Objekt 1	Ekologigruppen 2023
Sexfläckig bastardsvärmare	NT	Högt	Objekt 1	Ekologigruppen 2023
Mindre blåvinge	NT	Högt	Objekt 1, 3	Ekologigruppen 2023
Vårtåtel	-	Högt	Objekt 1	Ekologigruppen 2023
Fältmalört	-	Högt		Ekologigruppen 2023
Blåmunkar	-	Visst		Ekologigruppen 2023
Liten neonmossa	-	Visst		Ekologigruppen 2023
Strandkrypa	-	Visst	Objekt 1	Artportalen
Saltarv	-	Visst	Objekt 1	Ekologigruppen 2023
Prästkrage	-	Visst	Objekt 1, 2	Ekologigruppen 2023
Luddlosta	-	Visst	Objekt 1, 2	Artportalen
Käringtand	-	Visst	Objekt 1	Ekologigruppen 2023
Liten blåklocka	-	Visst	Objekt 3, 5	Ekologigruppen 2023
Flockfibbla	-	Visst	Objekt 5, 8	Ekologigruppen 2023
Ljung	-	Visst	Objekt 5, 8	Ekologigruppen 2023
Ullört	-	Visst	Objekt 3, 5	Ekologigruppen 2023
Gulkämpar	-	Visst	Objekt 1	Ekologigruppen 2023

Lagstiftning för fåglar

Artskyddsförordningen

Regelverket kring artskydd regleras i Sverige genom artskyddsförordningen. Detta är en nationell lagstiftning som införlivar EU:s art- och habitatdirektiv, samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning. Alla svenska fåglar är fridlysta enligt 4 §.

Beslutade förändringar i lagstiftningen 2022

Regeringen fattade 2022-06-16 beslut om att förändringar i artskyddsförordningen. Förändringarna, som berör fåglar omfattas av förordningens 4 §, och trädde i kraft 2022-10-01 (Regeringskansliet 2022).

Artskyddsförordningen 4 §

Det är förbjudet att:

1. avsiktligt fånga eller döda vilda fåglar
2. avsiktligt förstöra eller skada vilda fåglars bon eller ägg eller bortföra sådana fåglars bon
3. samla in vilda fåglars ägg, även om de är tomma
4. avsiktligt störa vilda fåglar, särskilt under deras häcknings- och uppfödningstid, om inte störningen saknar betydelse för att:
 - a) bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå, särskilt utifrån ekologiska, vetenskapliga och kulturella behov, eller
 - b) att återupprätta populationen till denna nivå

Förbudet gäller inte jakt efter fåglar. I fråga om sådan jakt finns bestämmelser med motsvarande innebörd i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).

Skrivningen i punkt 4 i den tidigare förordningen angav att fortplantningsområden och viloplats ej fick skadas eller förstöras. Detta strikta skydd som omfattade alla vilda fåglar utgår nu alltså.

Skyddet inriktas nu på arter där påverkan i form av skogsbruk eller exploatering kan leda till att arternas populationer (regionalt eller lokalt) påverkas negativt. Störning som orsakar sådan påverkan är således fortfarande förbjuden.

Naturvårdsverket anser i sitt remissvar till regeringen angående förändringen att befintlig praxis att begreppet ”störning” innefattar försämringar eller förstörelse av fåglars fortplantningsområden (Naturvårdsverket 2022). I lagens mening bör således (enligt Naturvårdsverket) en sådan påverkan, som exempelvis ny bebyggelse utgör, tolkas in i förbudet mot störning.

Ekologigruppen bedömer att arter som i denna rapport klassificeras som naturvårdsrelevanta oftast utgör sådana arter där hänsyn behöver tas för att bibehålla populationen av fågelarten på en tillfredsställande nivå. Naturvårdsrelevanta arter omfattar följande kategorier:

- rödlistade arter
- arter markerade med B i fågeldirektivets bilaga 1
- arter som uppvisar en negativ trend
- arter som har en liten lokal, regional eller nationell population
- arter som tidigare varit rödlistade som omfattas är de arter där populationen inte minskar men där denna stabiliserats på en lägre nivå (minst <-25%) på grund av habitatförändringar i Sverige. Arter som återgått till en tillfredsställande nivå omfattas ej.
- Arter som är prioriterade enligt skogsvårdslagen.

Till skillnad mot tidigare skrivningar i artskyddsförordningen ska lagen tolkas som att det efter den 2022-10-01 inte längre finns ett strikt skydd mot att skada fortplantningsområden. Detta skydd ersätts då av förbud mot att störa arter så att deras population kan skadas.

Tillfredsställande population

EU-domen i mars 2021 innebar att det inte var tillåtet att negativt påverka lokal population/bevarandestatus av någon fågelart. Den nya lagstiftningen innebär att det nu i stället är förbjudet att skada eller avsiktligt störa vilda fåglar så att det finns risk att en arts population inte längre kan upprätthållas på en tillfredsställande nivå eller att möjligheten att återupprätta en redan liten population till en tillfredsställande nivå förhindras.

Om en sådan negativ påverkan kan förutses, kan i vissa fall verksamma skyddsåtgärder genomföras så att kontinuerlig ekologisk funktion upprätthålls och populationen därmed inte riskerar att minska. De åtgärder som kan vara aktuella är olika former av preventiva eller förbättrande åtgärder som är avsedda att begränsa eller helt motverka de negativa effekterna av en verksamhet eller åtgärd. Exempelvis kan en sådan åtgärd bestå av att skapa nya livsmiljöer eller höja kvaliteten på eller i anslutning till en plats för vila eller fortplantning.

Det ska tilläggas att det finns en stor osäkerhet i hur begrepp som störning och tillfredsställande population ska tolkas i den nya lagstiftningen. Kommande rättsfall som prövar den nya lagen kommer i framtiden tydligare reda ut dessa begrepp.

Närmiljön & konnektivitet

Som en del av bedömningen av inventeringsområdets signifikans för biologisk mångfald har även ingående gröna ytors samband och konnektivitet med närliggande naturmiljöer undersökts. Det redovisas i Figur 18 samt nedan.

Närliggande naturmiljöer

De områden som ligger närmast inventeringsområdet är Talldungen, Triangelsskogen (Figur 16), Tallsskogen, Kopparverksskogen och Råå ljun. Talldungen ligger väster om Industrigatan och de övriga områdena ligger längs med Industrigatan på östra sidan.

Talldungen, stora delar av Triangelsskogen och Tallsskogen är utgjord av tallskog på sandmark/dyner. Trädskiktet är relativt glest och oskittat varför det finns ett välutvecklat fältskikt. Sandblottor förekommer längs stigar och i rensade partier (naturvårdsåtgärder). död ved förekommer tämligen allmänt till allmänt, i huvudsak i form av lågor och enstaka högstubbar av tall. Områdena hyser vissa värden knutna till både skogliga miljöer och gräsmark. Bland förekommande naturvårdsarter kan nämnas vårtåtel (bitvis mycket riklig), luddlosta, liten blåklocka, gulmåra.

Figur 16. Miljöbild från Norra delen av Triangelskogen (augusti 2021). Området utgörs av gles tallskog på sandmark.

Kopparverksskogen hyser även en del tall men domineras av blandskog som även hyser björk, ek, tysklönn, rönn m.fl. I stora delar är skogen tät svärgenomtränglig då det finns rikligt med uppslag av tysklönn samt björnbär, fläder, druvfläder, vildkaprifol och humle. Död ved förekommer relativt allmänt i form av torrakor av tall och lågor av triviallöv och tall.

Längs söderut, intill Industrigatan finns Råå ljunng som är en rest av det tidigare stora hedlandskap som dominerade kusten mellan Råå och Helsingborg (Figur 17). Området hyser rikligt med sandblottor och öppna dyner omgivna av ljunng, kråkris och krypvide. Bland förekommande insekter kan nämnas bivarg, smal frölöpare (NT) samt rostrumpbagge (NT).

Figur 17. Vy österut i Råå Ljung. Området hyser en god blomrikedom med bl.a. ljung och olika fibblor. Vid inventeringsarbete 2021 noterades bl.a. bivarg.

Gröna samband

Inventeringsområdets gröna ytor (objekt 1 och 2) har goda samband med Tallskogen (område 4, Figur 18) då ytan mellan dessa områden består av ett sammanhängande brett bälte med ruderalmark, gräsmark och skogsmark. Ytan har delvis undersökts i fält och i kombination med tillgängliga öppna data är bedömningen att det finns livsmiljöer och spridningsförutsättningar för ett flertal krävande och rödlistade naturvårdsarter som hittats i objekt 1 och 3.

Som ett spridningsstråk för lättspredda arter, exempelvis fåglar och mindre däggdjur fungerar det utan tvekan tillfredsställande, även för en del mer krävande arter inom andra organismgrupper. Det bör dock nämnas att det finns två barriärer som måste passeras i form av både stängsel (in till Kemiras område) samt Industrigatan som periodvis är tämligen trafikerad, även med tyngre trafik. Tallskogen har i sin tur goda samband med Kopparverksskogen och Råå Ljung.

Norrut finns längs smala stråk med gräsmark och banvallar som utgör förutsättningar för vissa samband med Talldungen och i sin tur Triangelskogen. Främst för gräsmarksarter och arter i den lägre faunan men vissa fåglar kan också nyttja stråket för födosök. Det bekräftades delvis vid fältbesök 13/10 då ett par av större hackspett upprepade gånger rörde sig mellan objekt 2 norrut längs med Stormgatan upp till Talldungen (område 2, figur 18). Förflyttningen skedde till stor del via en trädrad med tallar som står längs gatans västra kant.

Värt att nämna är att delar av ytorna mellan de kommunala grönområdena och inventeringsområdet, främst längs Stormgatan, utgörs av torr gräsmark med stora mängder vittätel (NT). Arten är småväxt, konkurrenssvag och den växer på torr, näringsfattig, sandig mark med sur till neutral markreaktion. Den förekommer på sandiga hedar och torra betesmarker, men även på kraftigt kulturpåverkad mark som trädessäkrar, banvallar, grustag, vägkanter och vägslänter. Det borde finnas goda förutsättningar att hitta den även i den södra delen av grönstrukturen inne på Kemiras område.

Figur 18. Naturvärdesobjekten (orange och gult) samt gröna samband/spridningsstråk (streckat grönt) med större kommunala grönområden (solid grönt). De kommunala grönområdena är: Talldungen (1), Triangelskogen (2, 3), Tallskogen (4), Kopparverksskogen (5) och Råå ljun (6). Blå linje avgränsar det ursprungliga inventeringsområdet och röd linje utgör ytor som tillkommit under projektets gång.

Referenser

Tryckta källor:

Green M., Haas, F. & Lindström Å. 2022. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2022. Lunds universitet.

Mullarney, K., Svensson, L. & Zetterström, D. 1999. Fågelguiden, Europas och Medelhavsområdets fåglar i fält. Albert Bonniers Förlag. Stockholm.

Naturvårdsverket 2010. Manual för uppföljning i skyddade områden – Skyddsvärda fåglar. 2010-12-21. Kapitel förenklad revirkartering.

Ottosson, U., R. Ottvall, J. Elmberg, M. Green, R. Gustafsson, F. Haas, N. Holmqvist, Å. Lindström, L. Nilsson, M. Svensson, S. Svensson, and M. Tjernberg. 2012. Fåglarna i Sverige – antal och förekomst. SOF, Halmstad.

Salomon L. 2021. NVI av Sjöstaden – Stads kärnan, Trelleborg. Ekologigruppen AB.

SLU Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala

SFS 2007:845. Artskyddsförordning.

Wirdheim 2022. Sveriges fåglar 2022. Resultat från inventeringar gjorda till och med 2021. BirdLife Sverige, svensk fågeltaxering vid Lunds universitet, Artdatabanken, SLU.

Digitala källor:

Artdatabanken 2023. Artfakta. Webverktyg för sökning om fakta om arter. <https://artfakta.se/artbestamning> (Hämtad: 2023-08-03)

Artportalen 2023. Artportalen, rapportsystem för arter. <http://www.artportalen.se> (Hämtad: 2023-08-03)

Svensk Fågeltaxering. <http://www.fageltaxering.lu.se/> (Hämtad: 2023-08-03)

Bilaga 1. Metodbeskrivning för naturvärdesbedömning enligt SIS

I arbetet med naturvärdesinventering (NVI) görs klassificering av all mark med avseende på naturvärde och naturtyp. Metoden följer SIS-standard SS 199000:2014 för naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI), vad gäller genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Standarden har tagits fram av Trafikverket och ledande svenska naturmiljökonsulter där Ekologigruppen ingått som en av de medverkande. Med naturvärde menas här värde för biologisk mångfald. Geologiska värden och värde för friluftslivet beaktas inte.

Naturvärdesinventeringen redovisar och beskriver objekt som har naturvärdesklass 1–4. Områden med lägre naturvärde redovisas inte.

Naturvärdesklasser:

Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

Högt naturvärde – naturvärdesklass 2

Varje enskilt område med denna naturvärdesklass bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. I denna klass ingår bland annat skogliga nyckelbiotoper utpekade av Skogsstyrelsen och områden som är utpekade som värdefulla i ängs- och hagmarksinventeringen.

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

I klassen återfinns miljöer som hyser en rik biologisk mångfald eller är ovanliga ur ett kommunalt perspektiv. Miljöerna är viktiga att bevara för att behålla den biologiska mångfalden i den berörda kommunen. I denna klass ingår bland annat områden med naturvärden utpekade av Skogsstyrelsen och ängs- och betesmarksinventeringens klass med restaurerbar ängs- och betesmark.

Visst naturvärde – naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större och att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras.

Naturvärdesklass 4 är användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvaliteter eller arter av viss positiv betydelse för biologisk mångfald, t.ex. äldre produktionsskog med flerskiktat trädbestånd men där andra värdestrukturer och värdeelement saknas.

I klassen återfinns miljöer som hyser en biologisk mångfald som gör dem viktiga att bevara för att behålla den biologiska mångfalden på lokal nivå. Med lokal menas stadsdel, socken eller annan begränsad geografisk enhet som definieras i inventeringen.

Parametrar för naturvärdesbedömning

Naturvärdesinventeringen utgår i grunden från en samlad bedömning av art- och biotopvärde.

Biotopvärde

Biotopvärde inventeras genom klassificering av biotop, samt viktiga värdeelement och strukturer som finns i objekten. En viktig aspekt är om naturtypen utgörs av en så kallad Natura-naturtyp, det vill säga att den omfattas av den lista över skyddsvärda naturtyper som ingår i EU:s art- och habitatdirektiv. Biotoptillhörighet och huruvida objekt uppfyller kriterierna för någon Natura-naturtyp genomförs alltid i fält.

Bedömningsgrunden för biotopvärde omfattar två underliggande aspekter:

- naturtypens sällsynthet, inklusive hot mot naturtypen i fråga
- biotopkvalitet, vilket inkluderar bl.a. naturlighet, processer och störningsregimer, strukturer och element, kontinuitet, förekomst av nyckelarter, läge, storlek och form.

För att nå högsta biotopvärde ska de biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald som kan förväntas förekomma i biotopen finnas i stor omfattning och med uppenbart god kvalitet. Biotopkvaliteterna kan inte bli avsevärt bättre i den aktuella regionen, och/eller utgöras av förekomst av biotop eller Natura-naturtyp som är hotad i ett nationellt eller internationellt perspektiv. För vanligt förekommande hotade Natura-naturtyper som exempelvis taiga har Ekologigruppen tillämpat synsättet att det krävs att kriterierna för biotopkvalitet också uppfylls för klassning till högt biotopvärde. Detta mer restriktiva synsätt är ett avsteg från SIS-standarderna, vilken anger att det räcker med att naturtypen utgörs av en hotad Natura 2000-naturtyp för att uppnå högt biotopvärde. För sällsynt förekommande Natura-naturtyper som exempelvis silikatgräsmarker räcker det med att kriterierna för att biotopen ska klassas som Natura-naturtyp uppnås för att erhålla högt biotopvärde.

Artvärde

I bedömningsgrunden för artvärde ingår fyra aspekter: antal naturvårdsarter, rödlistade arter, hotade arter och artrikedom.

En naturvårdsart är en art med specifika krav på sin miljö, och som genom sin förekomst indikerar att det finns särskilda naturvärden i ett område och att det finns möjligheter till förekomster av sällsynta och/eller rödlistade arter. Naturvårdsarter är utpekade i olika inventeringsmetodiker och bedömningar av naturkvalitéer. Bland dessa kan nämnas *rödlistade arter* och *fridlysta arter* (se ovan), *typiska arter* (arter som indikerar gynnsam bevarandestatus i naturtyper listade i habitatdirektivet), *fågelarter i fågeldirektivet*, *skogliga signalarter* (utpekade i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventeringsmetodik), *ängs- och betesmarksarter* (utpekade i Jordbruksverkets metodik för inventering av ängs- och betesmarker), samt Ekologigruppens *egna indikatorarter* (arter som Ekologigruppen bedömer utgör indikatorer på naturvärden).

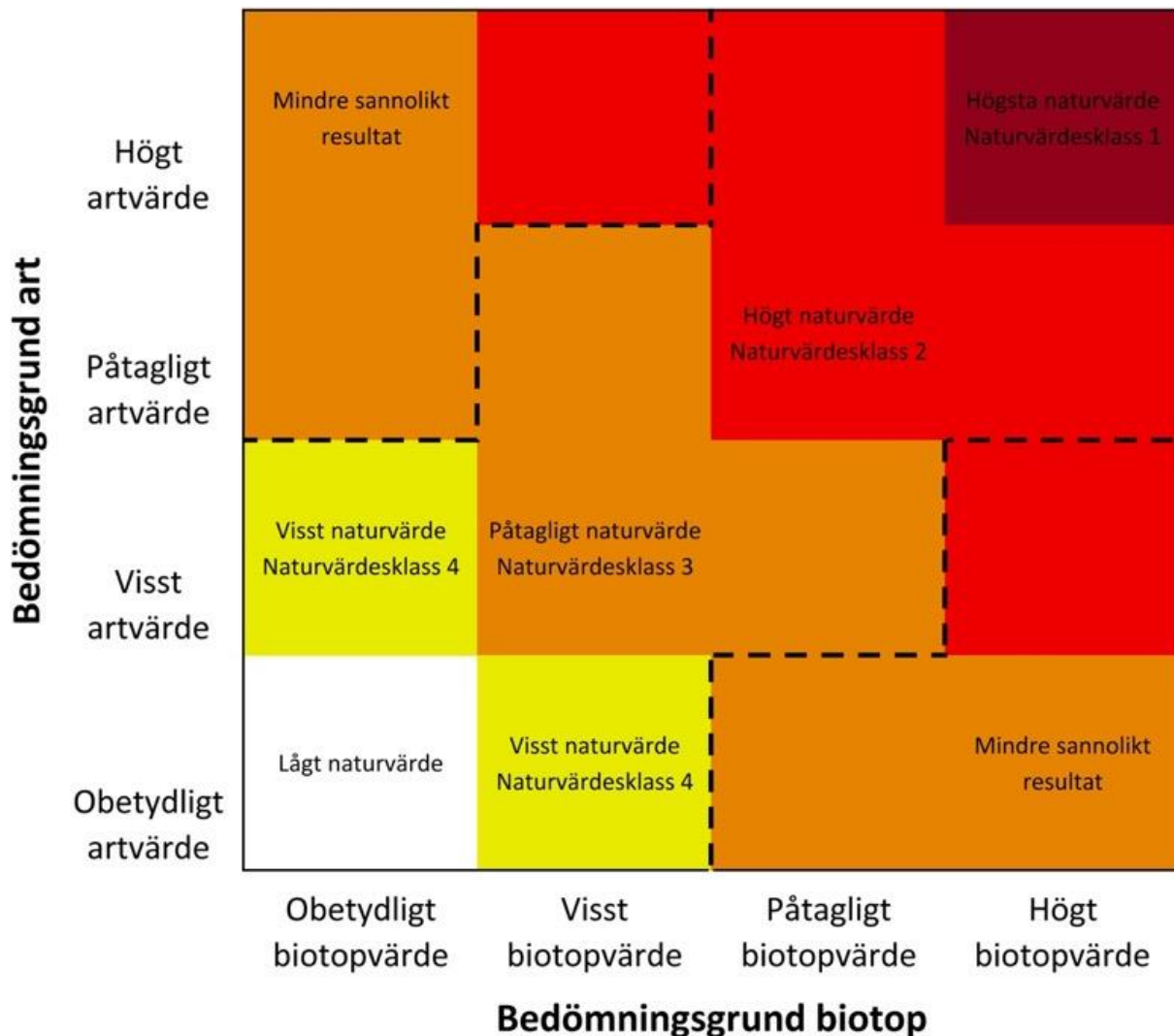
Artvärde bedöms utifrån antalet naturvårdsarter, rödlistade arter och hotade arter, men även hur livskraftig respektive art är i ett område (hur vanlig en enskild art är) samt hur väl de indikerar naturvärden utgör viktiga faktorer i bedömningen av artvärde. Artrikedom bedöms utifrån artantal, och är en viktig bedömningsgrund i naturtyper med bristfällig kunskap om förekomst av naturvårdsarter. Aspekterna antal naturvårdsarter eller artrikedom bedöms på en fyrgradig skala för artvärde.

För vanligt förekommande rödlistade och hotade arter med ringa indikatorvärde som exempelvis ask och grönfink har Ekologigruppen anpassat värderingen av artvärde så att förekomst av hotad art med visst eller ringa indikatorvärde inte med automatik ger högt artvärde.

Samlad naturvärdesbedömning

Samlad naturvärdesbedömning är en analys som görs av en ekolog och där biotop och artvärden som identifierats används som grund (figur 1). Värdet av förekomst av naturvårdsarter, biotopkvalitet, sällsynthet och hot förstärker som regel varandra. Kunskap rörande hur strukturer och funktioner samt

naturvårdsarter uppträder i olika naturtyper har stor betydelse för värdebedömningen. I vissa naturmiljöer, exempelvis magra tallskogar, förekommer få naturvårdsarter och dessa är ofta svåra att hitta. Detta faktum vägs in i den samlade bedömningen.

Figur 1. Illustration av hur bedömningsgrunderna för art- och biotopvärde tillsammans används för att göra en samlad naturvärdesbedömning.

Redovisning av osäkerheter i värdebedömningen (preliminär bedömning av naturvärde)

En naturvärdesbedömning är alltid förknippad med en rad osäkerhetsfaktorer. När osäkerheten bedöms som alltför stor redovisas NVI-klassificeringen som preliminär. Osäkerhetsfaktorer utgörs i första hand av:

- Naturvårdsarter har inte inventerats (förstudier).
- Naturvårdsarter inom organismgrupp som är viktig för naturtypen går inte att inventera under årstiden då fältarbetet genomförs (exempelvis marksvamp).
- Väderleken är olämplig för inventering av viktiga organismgrupper av naturvårdsarter då fältarbetet genomförs (exempelvis fjärilar och fåglar).
- Väderleken är olämplig för inventering av markstrukturer (snötäckt mark och så vidare).
- Specialistkompetens för eftersök av mer svårbestämda organismgrupper av naturvårdsarter saknas.
- Tidsbudget för eftersök av svårbestämda/svårhittade organismgrupper av naturvårdsarter ingår inte i uppdraget.
- Underlag för bedömning av värde för regional och kommunal grönstruktur saknas.

När bedömningen är preliminär, görs en expertbedömning av objektets potential att hysa naturvårdsarter. Objektet tilldelas därefter, med tillämpande av försiktighetsprincipen, det högsta värde som det bedöms ha potential för.

Avgränsningar

Kartläggning av värden för friluftsliv och rekreation ingår inte i metodiken.

Det ingår inte i metodiken att utreda konsekvenser av eventuell exploatering eller ge förslag till kompensationsåtgärder.